

Építészettörténet

Örökségvédelem

XI. Az 1900-as századforduló építésze Magyarországon

A nemzeti érzés építészeti és képzőművészeti kifejezése iránti igény...

Hesz János Mihály 1820-ban, *Novák Dániel* 1845-ben indítványozott Képzőművészeti Akadémiát.

Joo János egri rajztanár 1832-ben Művészeti Társaság, 1841-ben magyar Athenaeum eszméjét vetette föl.

Ferenczy István 1826-ban az országgyűlés számára készített magyar képzőművészeti akadémiai tervezetet.

Pyrker János László... A horizont tudatos szűkítése a reformkorban.

Szendrei János

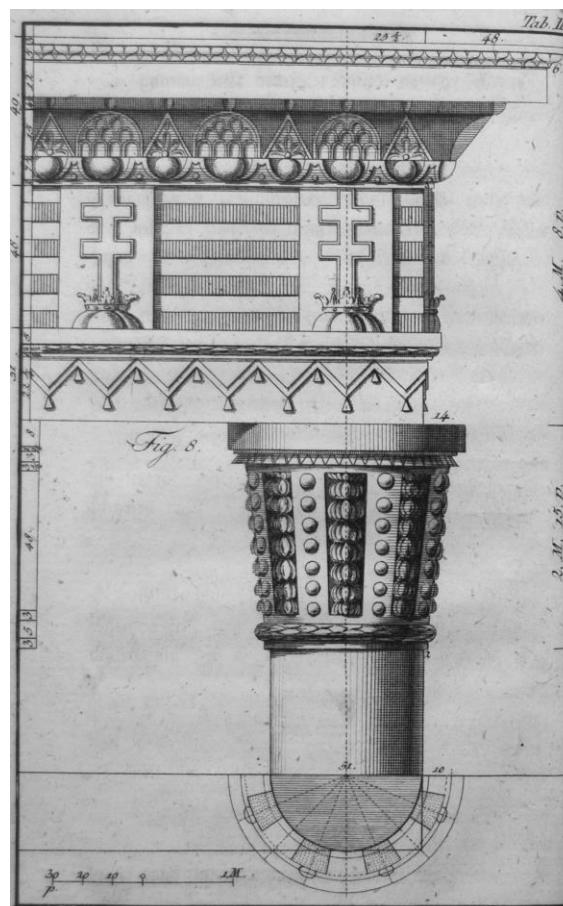
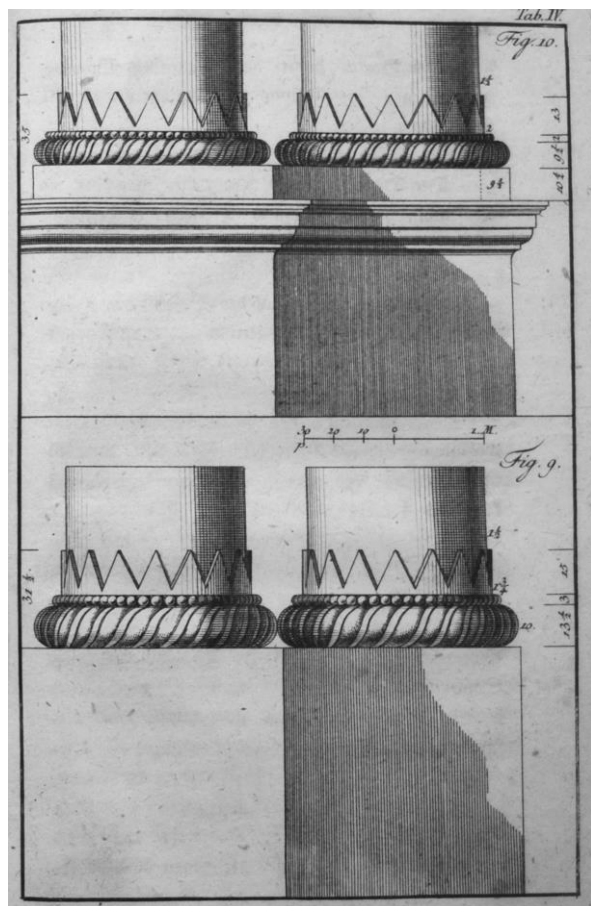
Báró Weissenbach János

Beliczay Jónás

Réthy László: “közösen alkalmazott styl egészéből... (országoként) mindenütt *más nemzet szelleme* sugárzik ki.”

Előzmények

Johann Nepomuk Schauff: Theorie des Säulenordnungen sammt einer ungarischen Nationalsäulenordnung... (Pozsony 1790.)

A nemzeti művészet után feltámadó érdeklődés. A magyar népi díszítőművészet kutatása.
A délibábos múltkép és a történelem.

Huszka József

Malonyai Dezső

Jankó János

Hermann Ottó

A kutatás elvi és gyakorlati problémái.

A nemzet származásának kérdése – és a lehetséges magyarázatok eltérő értékelése.

A társadalom múlt-értékelésének eltérései.

A politikai háttér.

Száttöredező társadalom.

Osztályok és rétegek eltérő ízlése.

A nemzeti érzés kifejezésének igénye. A birodalmi tudat és építészete.

A szecesszió; elnevezések, formák, áramlatok.

A menedék és építészete.

A premodern.

A szerkezetek fejlődésének hatása.

A Titanic...

A neoklasszicista fordulat

**Budapest, Szépművészeti
Múzeum**

Lechner Ödön

1891-1896

Kecskemét, városháza

Lechner Ödön

1893-1897

Kőbánya, Szent László plébániatemplom

(25 Cliff St. Norwalk, Connecticut 06854)

Lechner Ödön

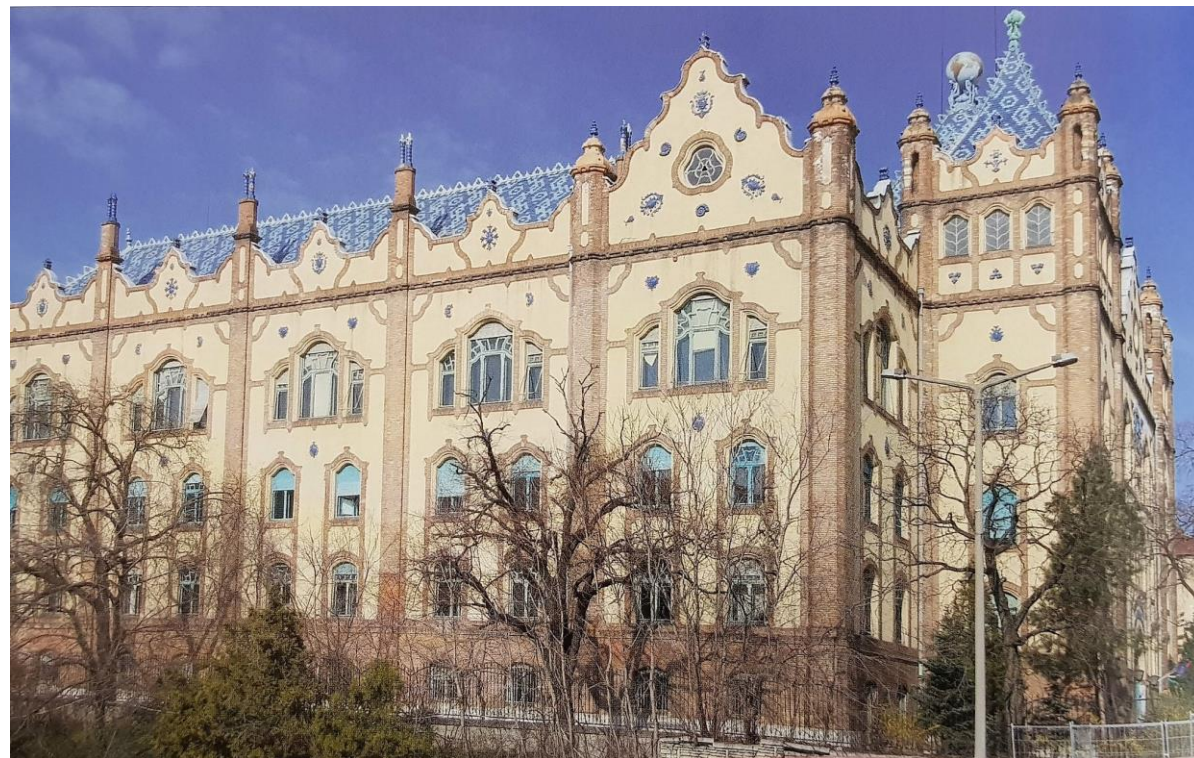
1893-1897

Budapest, Földtani Intézet

Lechner Ödön

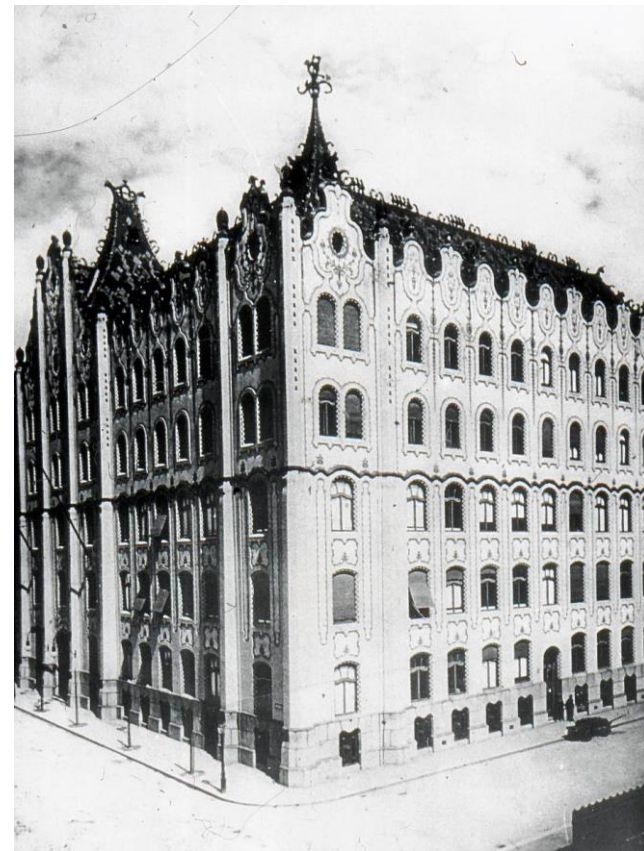
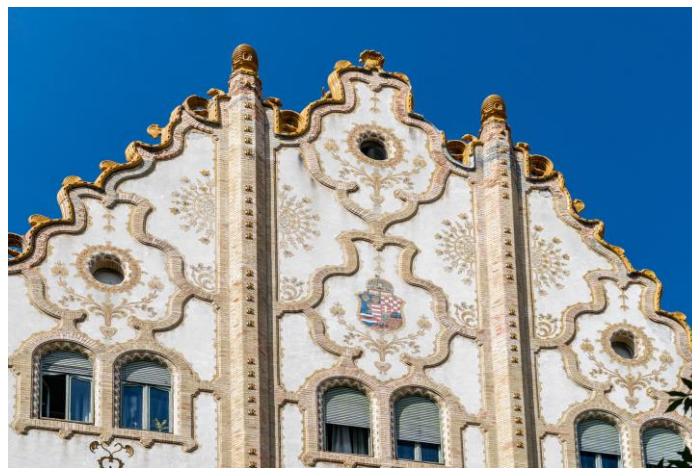
1898-1899

Budapest, Postatakarékpénztár

Lechner Ödön

1900

A „szecesszió”.

Az elnevezés kérdése.

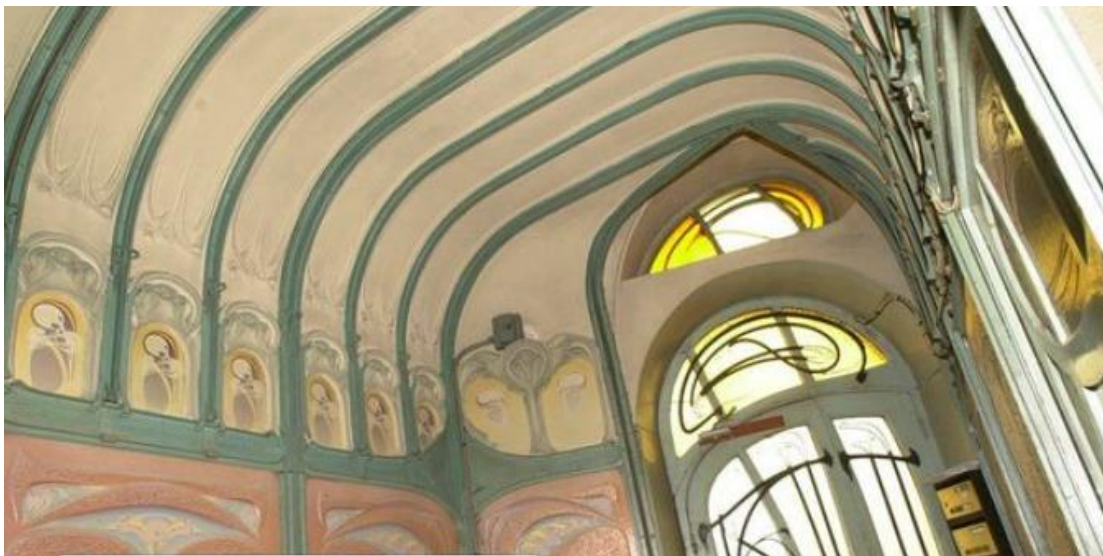
- Samuel Bing 1896-ban megnyílt párizsi galériájának cégjelzésében szereplő elnevezés után *art nouveau*,
- anglománoknak *modern style*,
- Jugend folyóirat 1896-os megjelenése után *Jugendstil*,
- Bécsben a Secession-csoport elnevezése után *szecesszió*,
- Franciaországban *style Métro*, *style 1900*,
- Olaszországban *style Liberty*,
- Spanyolországban a Jugendstil után *arte joven*.

Országoként eltérő társadalmi háttér. A beilleszkedés és beillesztés problémái...

Lille, Maison Coilliot

Hector Guimard

1899

A szecesszió...

Bécs, Stadtbahn, Karlplatz megálló

Otto Wagner

1899

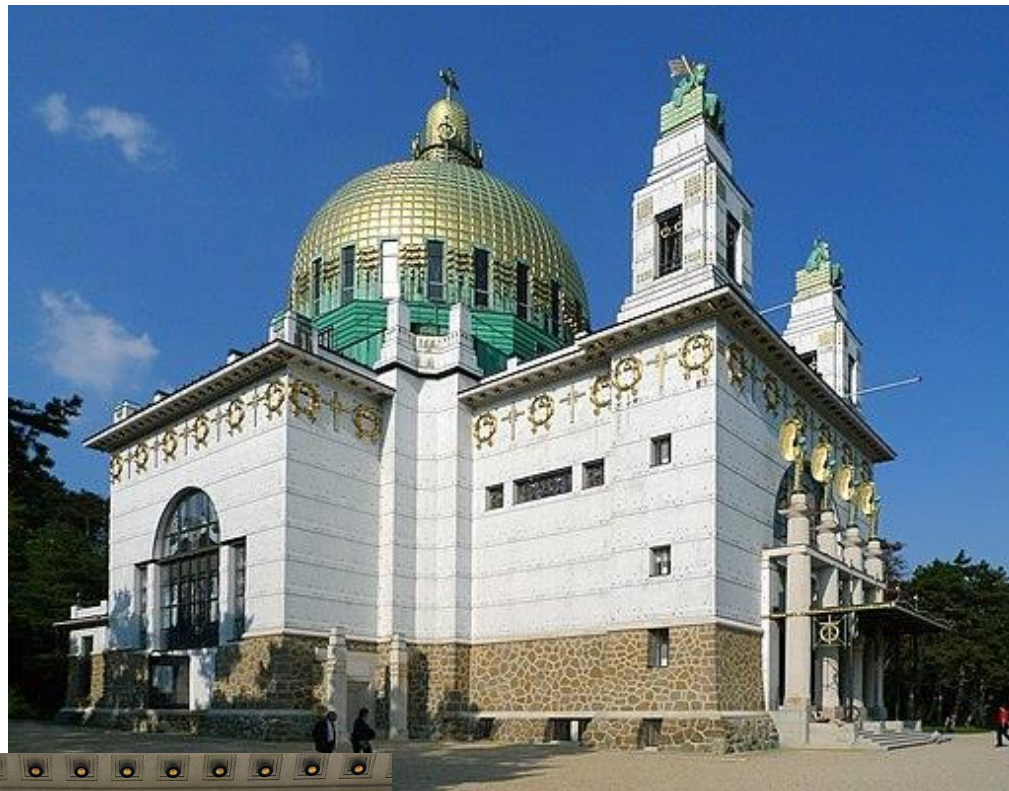

A szecesszió...

Bécs, Steinhof-i templom

Otto Wagner

1903-1907

A szecesszió...

Bécs, Sparkasse

Otto Wagner

1904

Lechner Ödön követői, az „epigonok”.

A kialakult „formanyelv”.

Miért nem „stílus”?

A „pártázatos” téglagirlandos építészet.

A perzsa rokonság elmélete és vitatása. Pártusok és szászánidák.

A Lechner-követők származása körüli kialakult vita.

Lechner Ödön követői

Kecskemét, Cifra ház

Márkus Géza

1902

Lechner Ödön követői –
Budapest, Dob utcai iskola
Hegedűs Ármin
1905-1906

Lechner Ödön követői

Budapest, Szenes-ház

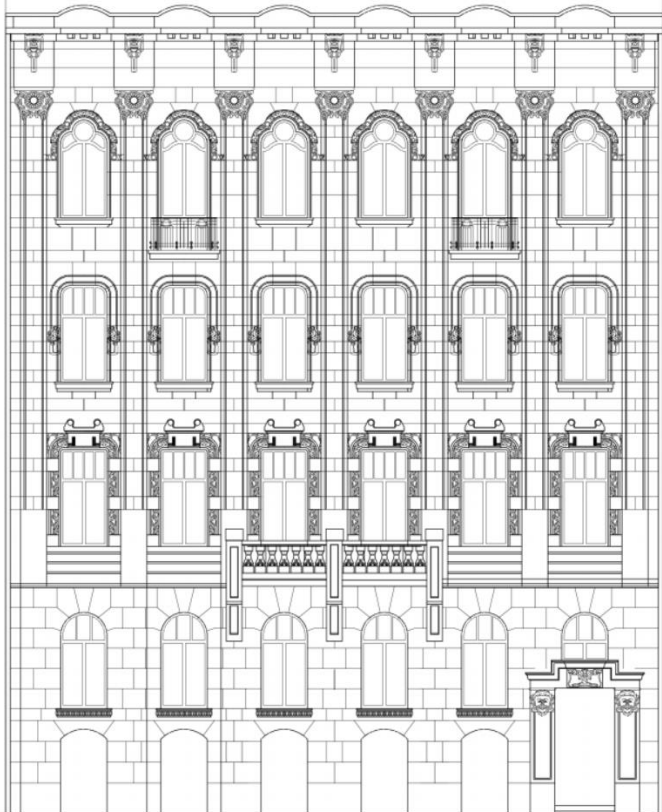
Ifj. Nagy István

1906

Lechner Ödön követői
Budapest, Jellinek-ház
Fodor Gyula

1906

Lechner Ödön követői –
Nagyvárad, Fekete sas szálló
Komor Marcell és Jakab Dezső
1907-1908

Lechner Ödön követői

Kiskunfélegyháza, városháza

Morbitzer Nándor

1908-1910

Lechner Ödön követői

Marosvásárhely, kultúrpalota

Komor Marcell és Jakab Dezső

1911-1913

**Marosvásárhely, Kultúrpalota,
ablakok:**

Réka asszony kertje, A nagyúr kapuja

Toroczka Wigand Ede (kiv. Róth Miksa)

1912 körül

Lechner Ödön követői

Budapest, Nemzeti szalon

Vágó József és László

1907

Lechner Ödön követői

Újvidék, Zsinagóga

Baumhorn Lipót

1907-1908

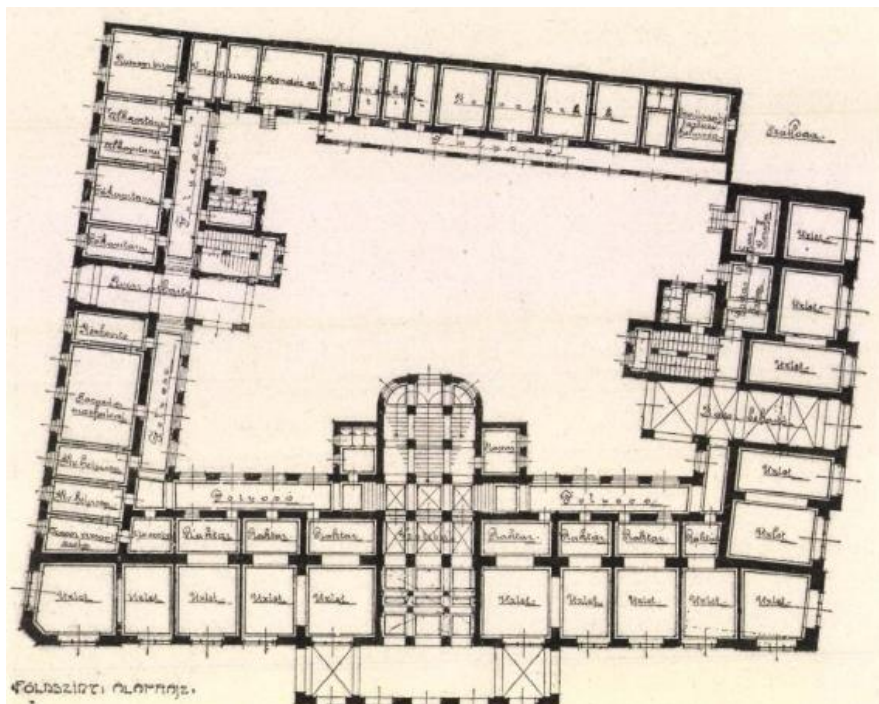

Lechner Ödön követői

Kiskunfélegyháza, városháza

Morbitzer Nándor

1909-1911

Lechner Ödön követői

Budapest, Vakok intézete

Baumgarten Sándor

1907-1908

A hazai Wagner-követők

Szabadság téri bérházak

Kármán Aladár és Ulmann Gyula

1900

A hazai Wagner-követők

Budapest, Király bazár

Kármán Aladár és Ulmann Gyula

1902

A barokkos szecesszió

Budapest, Sonnenberg-ház

Körössy Albert Kálmán

1904

A szecessziós klasszicizmus

Budapest, Wellisch-ház

Wellisch Alfréd

1912

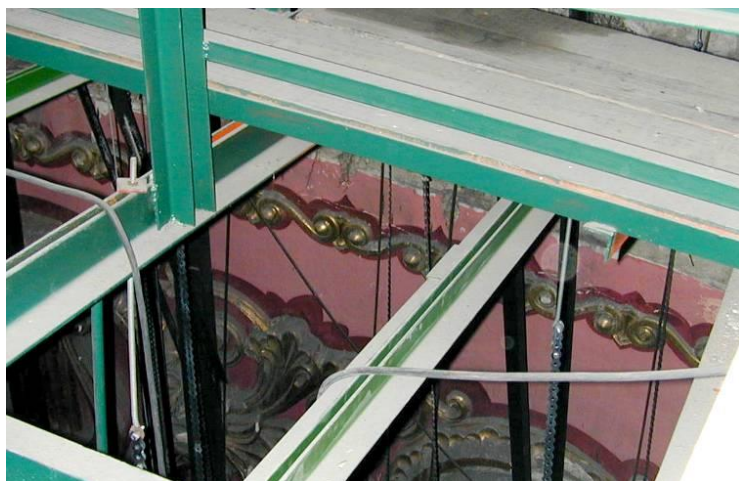
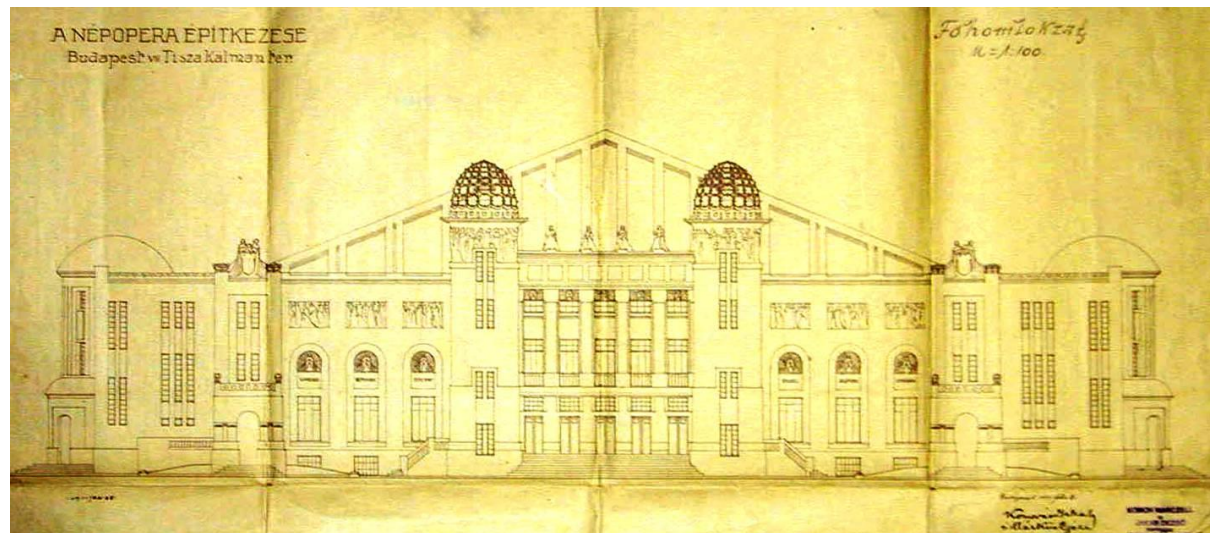

A szecesszió vége

Budapest, Erkel Színház

Márkus Géza, Komor Marcell
és Jakab Dezső

1911-1912

A finn előképekre alapozott népies építészet

Társadalmi háttér.

Ellentét a Lechner-követőkkel. A „halevők” építészete...

Az erdélyi népi építészet és társadalmi hatása.

A menedék hangulatú építészet.

A népies nemzeti formák reprezentációjának hiánya.

Lars Sonck és hatása a magyar építészetre

Helsinki, Eira kórház

1905

Kauniainen, Villa Vallmogård

Lars Sonck

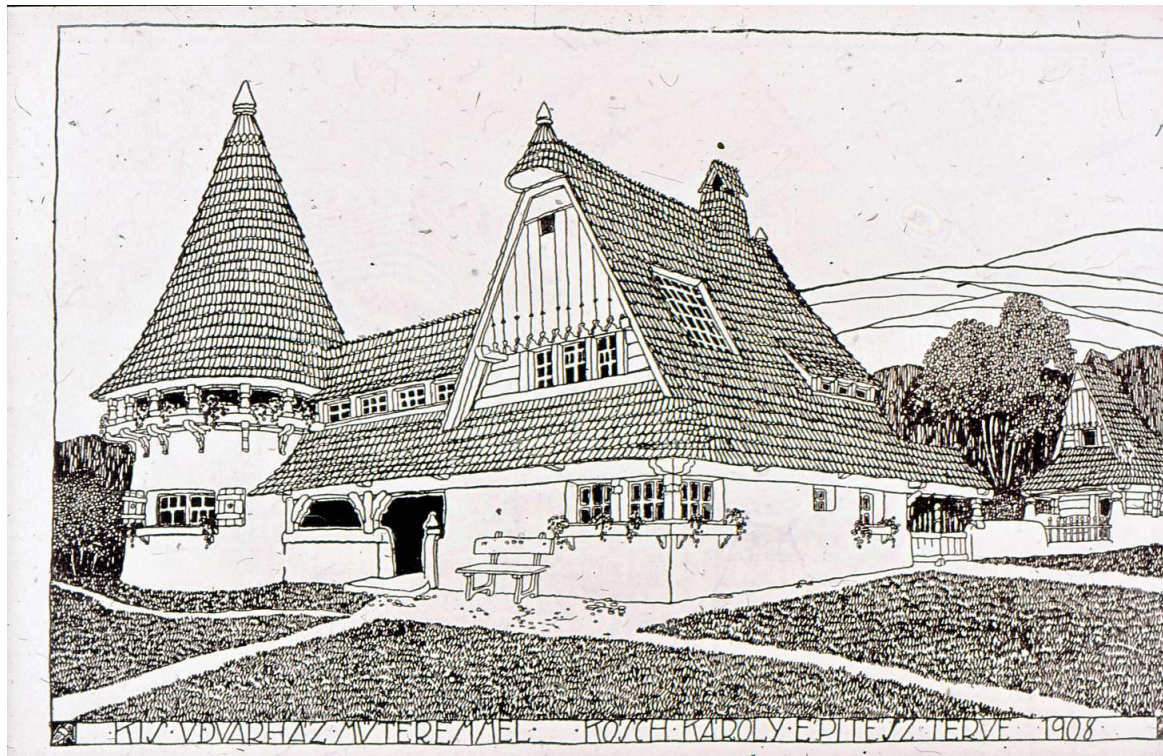
1889-1891

Kós Károly és köre

Kós Károly

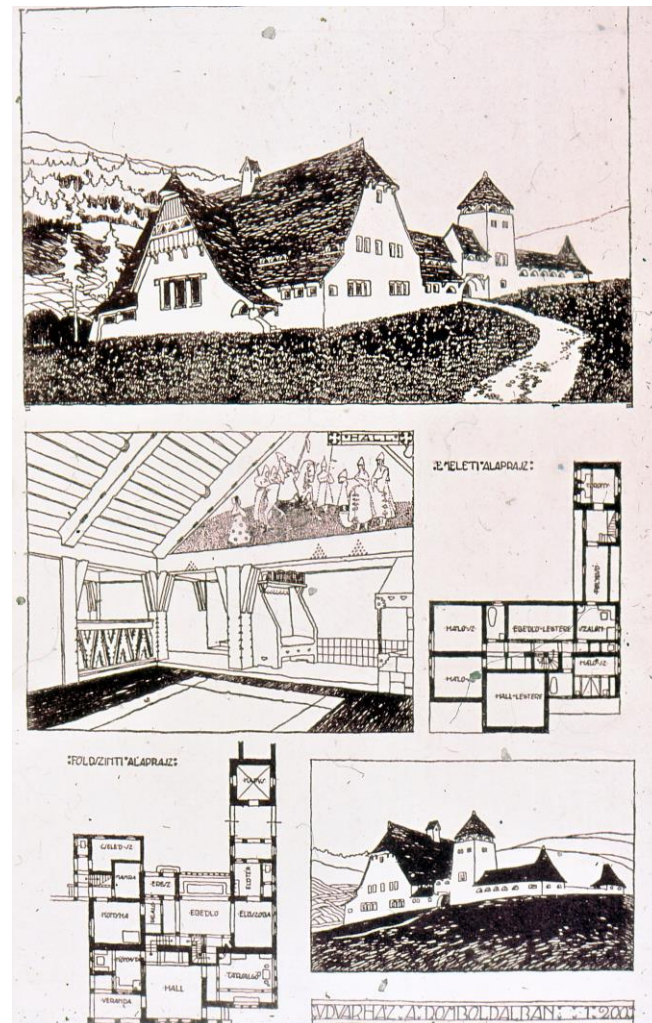
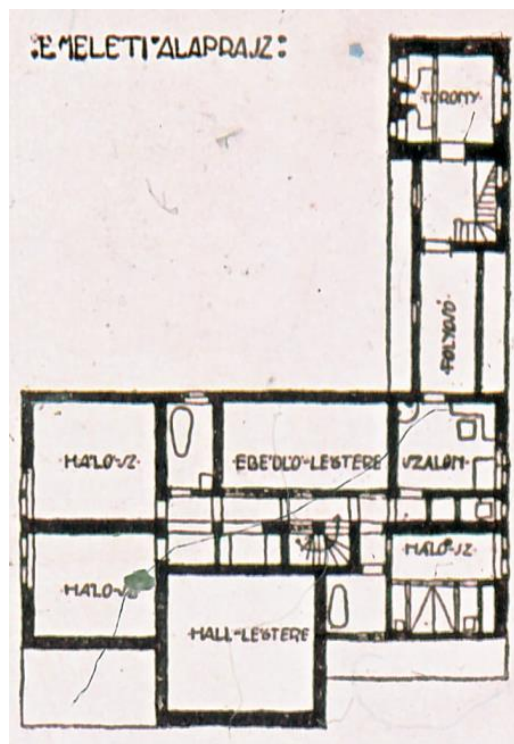
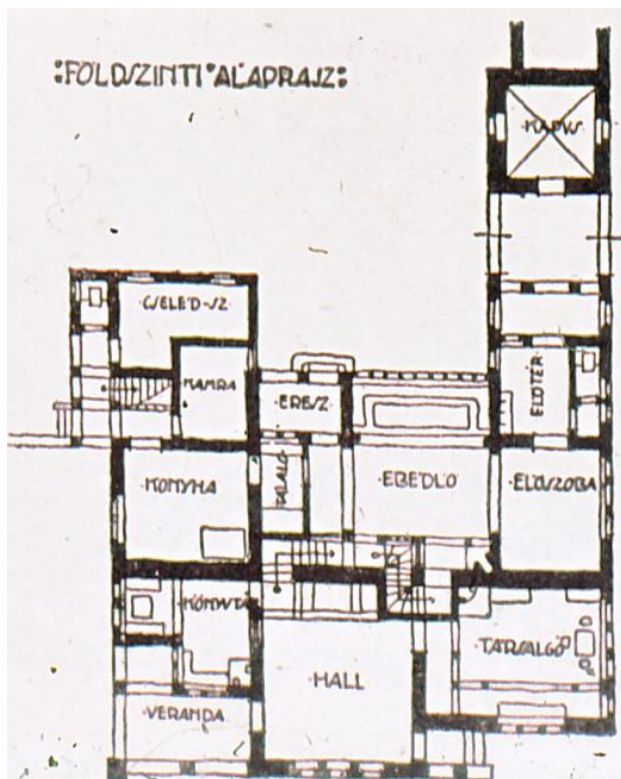
A menedék érzése...

Kós Károly és köre

Kós Károly

A nosztalgikus romantika

Kós Károly és köre –

Budapest, Főv. Állat és növénykert

Kós Károly, Zrumeckzy Dezső

1909-1912

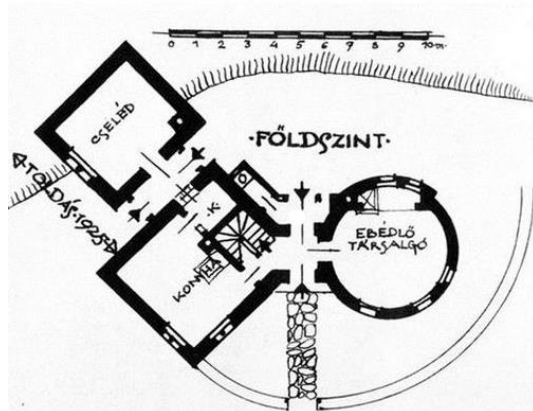
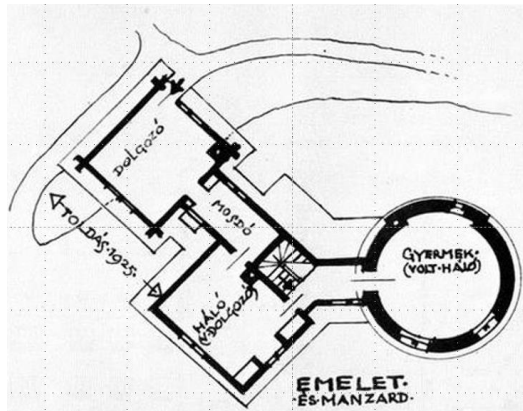

Kós Károly és köre

Sztána, nyaraló

Kós Károly

1910

Kós Károly és köre

Budapest, Áldás utcai iskola

Zrumeckzy Dezső

1911-1912

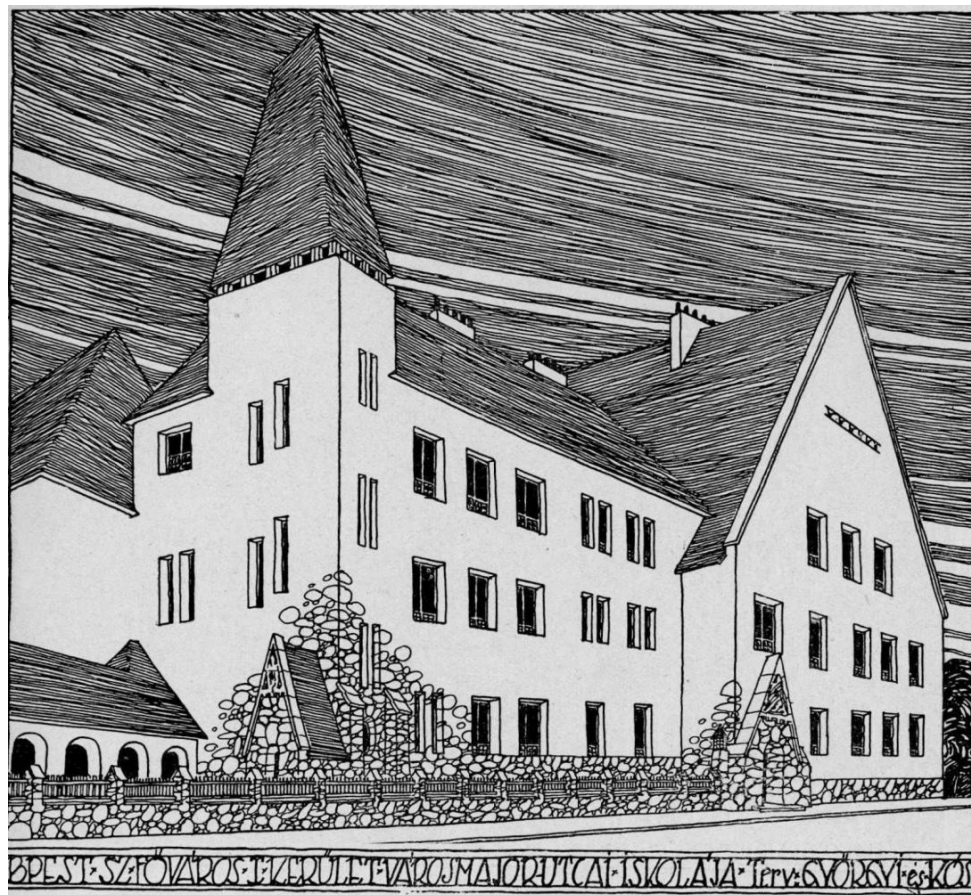

Kós Károly és köre

Budapest, Városmajori iskola

Kós Károly és Györgyi Dénes

1910-1912

Akik saját útjukat járták...

Hazai és nemzetközi hatások...

A nemzet és a magyarság kérdése.

Angol hatások... párhuzamok és különbségek.

Arts and Crafts mozgalom.

John Ruskin (1819-1900), *William Morris* (1834-1896).

Philip Webb (1831-1915)

Charles Robert Ashbee (1863-1942)

Richard Norman Shaw (1831-1912)

Charles Francis Annesley Voysey (1857-1941)

Mackay Hugh Baillie Scott (1865-1945)

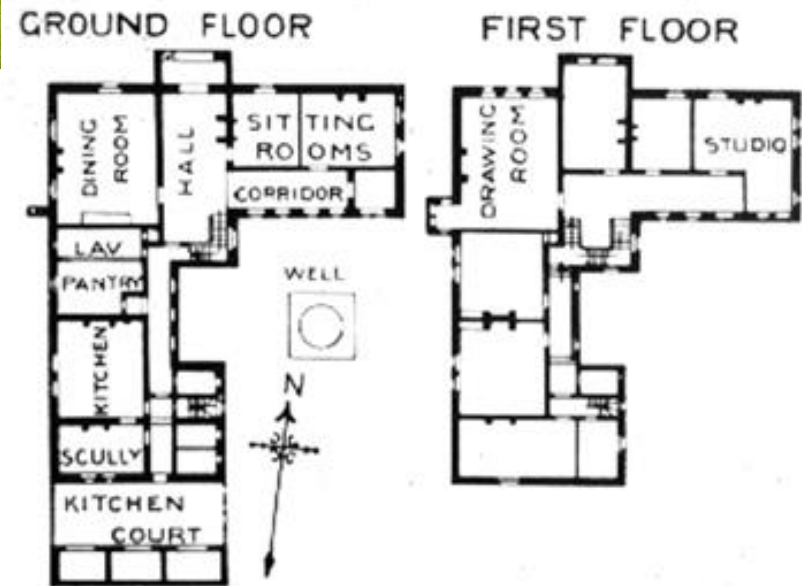
Charles Rennie Mackintosh (1868-1928)

Angol példák

Bexleyheath, The Red House

William Morris, Philip Webb

1859-1860

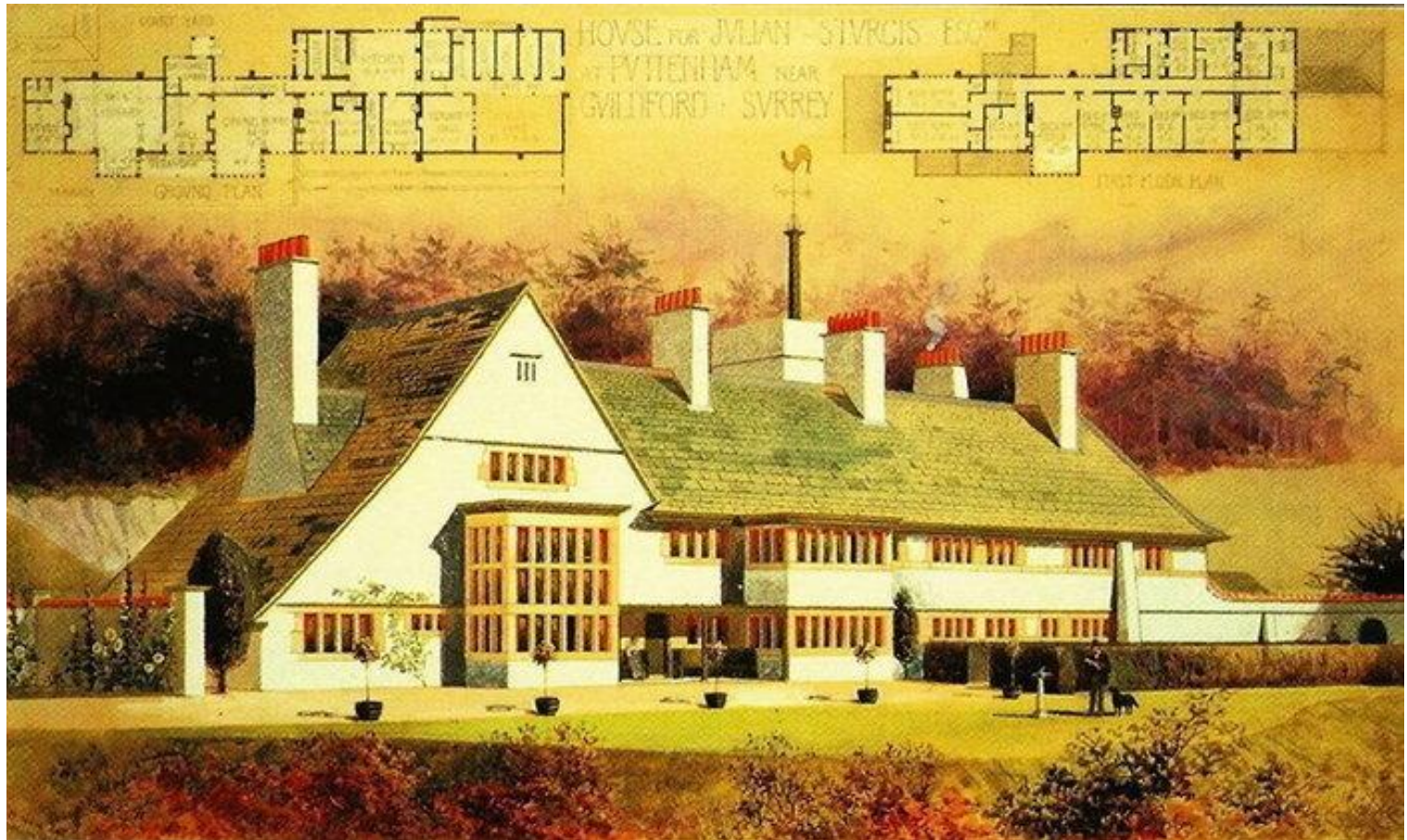

Angol példák

Surrey Hill, The Sturgis House

Charles Francis Annesley Voysey

1896

Angol példák

Glasgow, Scotland Street School Museum

Charles Rennie Mackintosh

1903-1906

Akik saját útjukat járták

Budapest, Zsidó Vakok Intézete

Lajta Béla

1905-1908

Akik saját útjukat járták

Budapest, Vas utcai Felsőkereskedelmi iskola

Lajta Béla

1909-1912

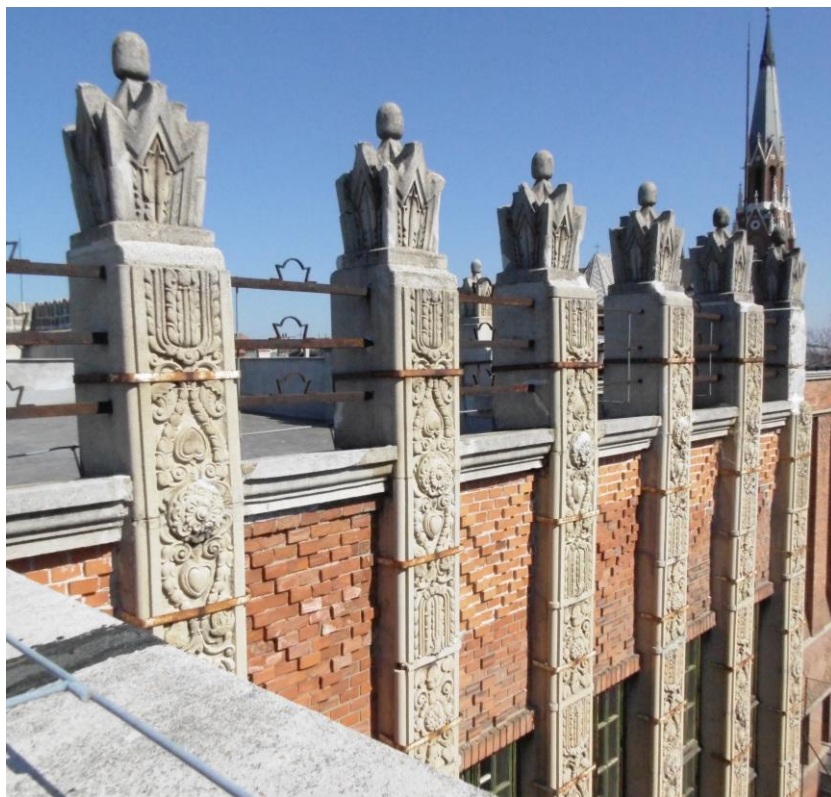

Akik saját útjukat járták

**Budapest, Pesti Izraelita Hitközség
alapítványi gimnáziuma**

Lajta Béla

1913-1914

Akik saját útjukat járták

Rárósmulyad, Szent Erzsébet templom

Medgyaszay István

1910

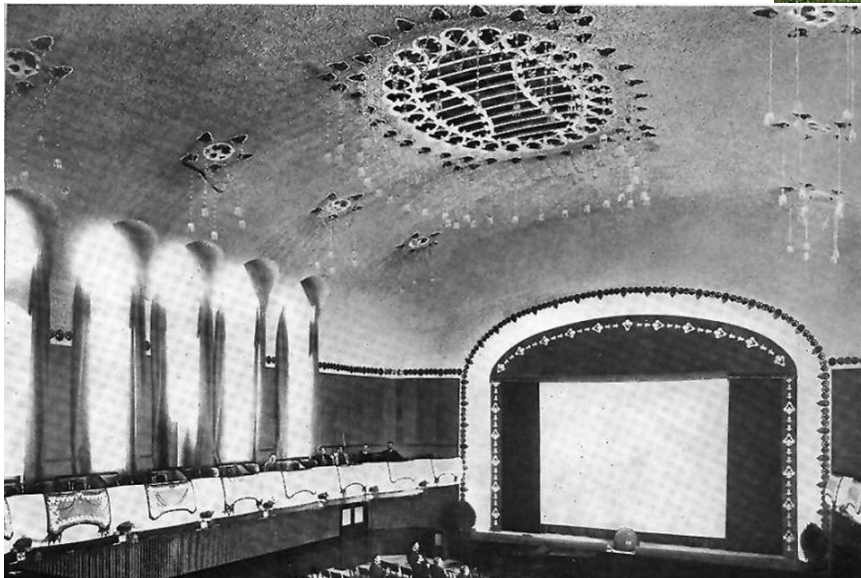

Akik saját útjukat járták

Veszprém, Petőfi Színház

Medgyaszay István

1909

A premodern

Budapest, Gutenberg-ház

Vágó József és László

1906

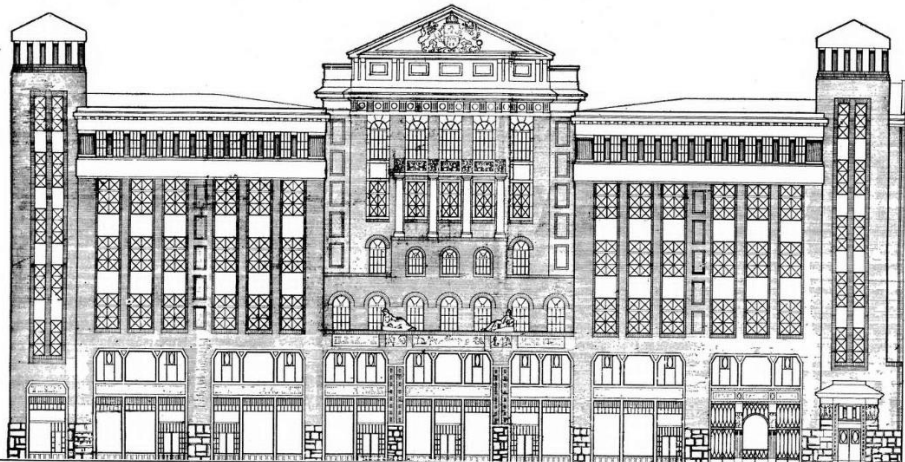

A premodern

Budapest, Papnövelde utcai iskola

Reichl Kálmán

1911-1912

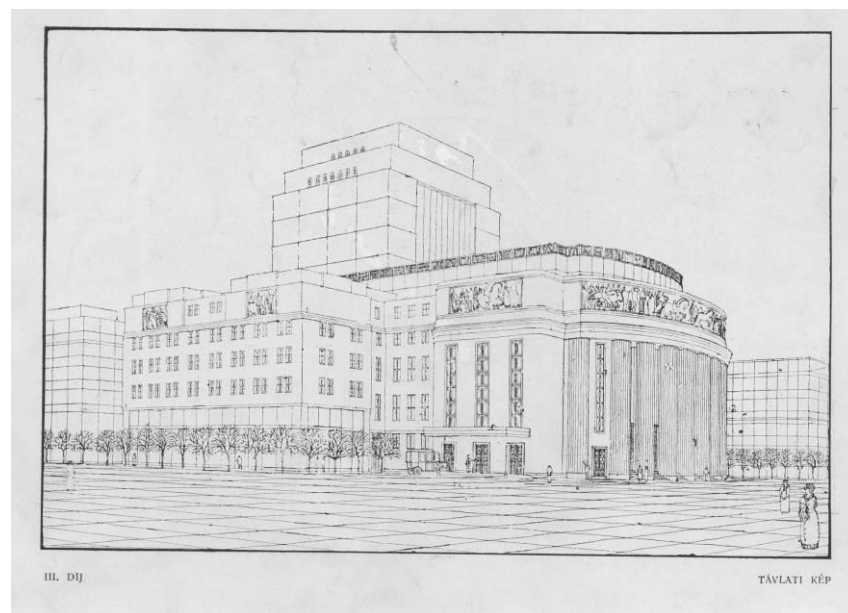
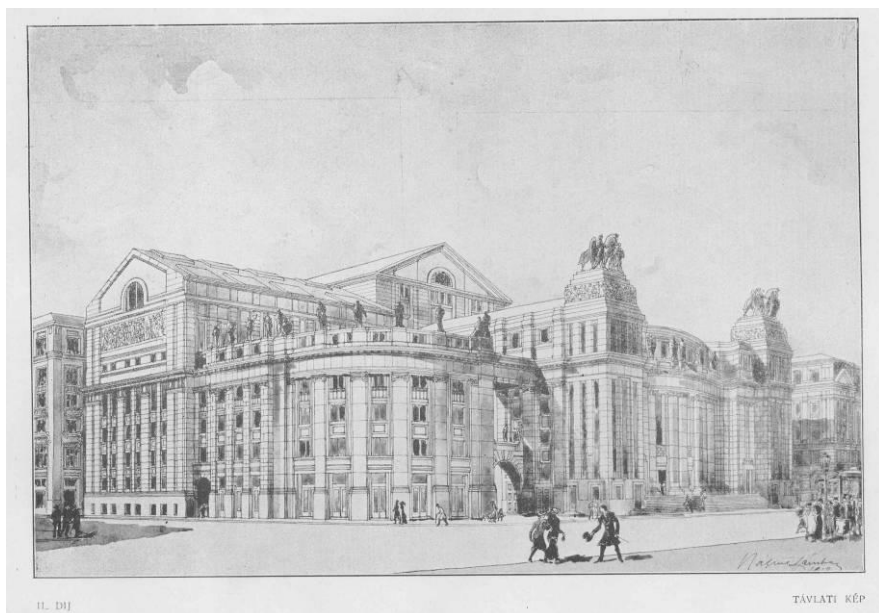
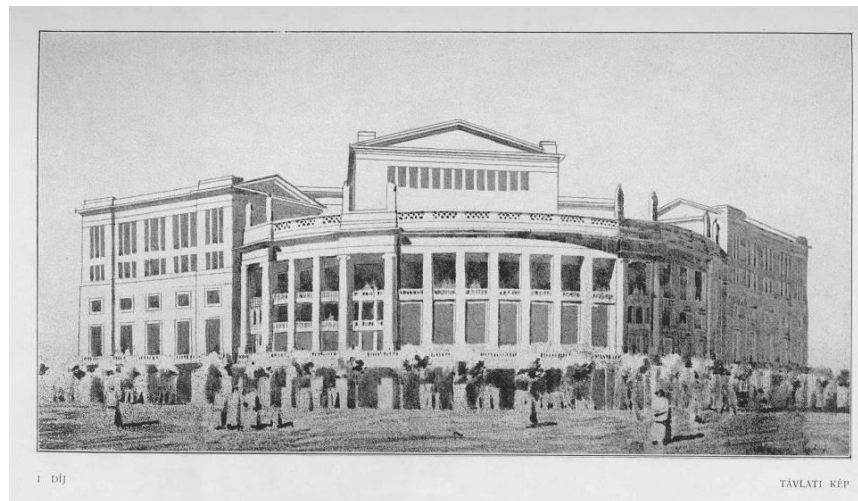
A feltámadó klasszicizmus

A nemzeti színház tervpályázata

Medgyaszay István

Bálint és Jámbor, Pogány és Tőry

1912

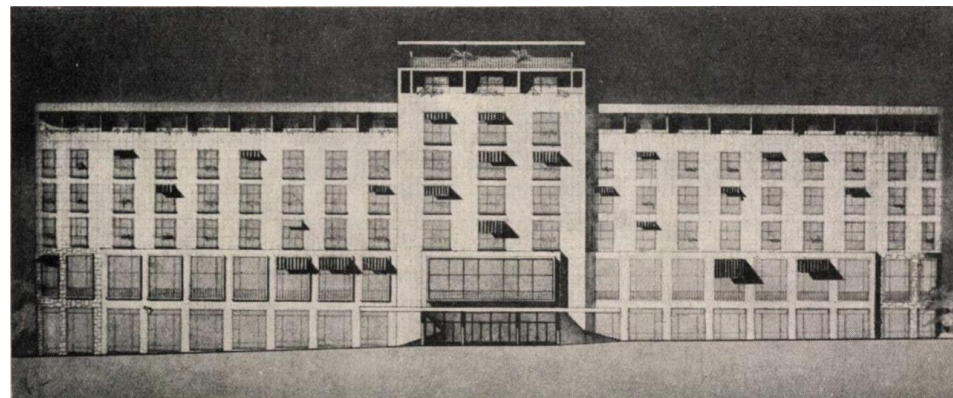

A korszak vége

Budapest, Gellért szálló

Hegedűs Ármin, Sebestyén Artúr,
Stern Izidor

1914-1918

Schall József pályázata, 1948. (Új Építészet 1948.)